

Liszenkótól az Alaptörvényig – és ami időközben történt

BEVEZETŐ

Balázs Ervin

az MTA rendes tagja

MTA ATK Agrártudományi Kutatóközpont Alkalmazott Genomikai Osztály, Martonvásár

balazs.ervin@agrar.mta.hu

A Molekuláris növénybiológia és zöld biotechnológia napjainkban címmel a Magyar Tudományos Akadémián rendezett konferencián a magyar növényi molekuláris biológia és gyakorlati eredményei, a növény-nemesítés és a biotechnológia hazai és nemzetközi eredményeiről számoltak be az ezen a téren elismerést szerzett kutatók.

A molekuláris biológia forradalma tette lehetővé az egyes tulajdonságokat kódoló genetikai örökítőanyag azonosítását, elsődleges szerkezetének meghatározását, izolálását, s azok egyik élőlényből kivágását, majd egy másikba való beépítését. Ezen eredmények indították útjára a génszűrés, a ma már sokak által génművelésnek nevezett tudományos kutatómunkákat. Az első sikeres génszűrés kidolgozását Nobel-díj honorálta, s a génszűrés technikai arzenáljának kidolgozásában az egyes felfedezések is szinte kivétel nélkül megérdemelten vezettek a Nobel-díjig. Ez az időszak, a hatvanas-hetvenes évek volt a génszűrés aranykora. Az elmúlt mintegy fél évszázad biológiai felfedezései alapján

múltán nevezik a huszadik századot a biológia évszázadának. Mindeközben a genetika hazánkban bűnös burzsoá tannak minősült. A szovjet Trofim Gyenyiszovics Liszenko tudománytalan nézetei átszövé a magyar tudományos életet szinte lehetetlenné tették a genetika világszínvonalú művelését. A Straub F. Bruno által alapított szegedi Biológiai Kutatóközpont fordulatot hozott, s már lehetővé tette a genetika méltó szintű kutatását. A hetvenes évek elejétől a szegedi intézet, majd később a 1990-ben alapított gödöllői Mezőgazdasági Biotechnológiai Kutatóközpont széles körű kutatási aktivitását és eredményeit nemzetközi elismerés övezi. A növényi molekuláris biológia egyes hazai felfedezéseit mutatják be az előadások tartalmát összegző írárok, s nem utolsósorban a számos, a gyakorlatba is bevezethető mezőgazdasági biotechnológiai eredményeket, melyek az elmúlt évtizedekben születtek. Míg a hazai eredmények is figyelemre méltóak, gyakorlati bevezetésükre épp a magyar mezőgazdaság nem tarthat igényt.